

Talousarvion 2024 laadintaohje (ohm. 120)

Kunnanhallitus 14.08.2023 § 186
54/00.02.01/2023

Suomen ulkoinen ympäristö on ollut tällä hallituskaudella historiallisessa myllerryksessä, kun maailmantaloutta horjutti ensin koronapandemia ja heti sen laannuttua Venäjän hyökkäyssota alkoi Ukrainassa. Näin ollen Suomen talous on kohdannut kaksi merkittävää ulkoista kriisiä, joilla on ollut vaikutuksia julkiseen talouteen välillisesti reaalityalouden sekä suoraan kriisien vaikutusten torjuntatoimien kautta.

Väestön ikääntymisen vuoksi julkisessa taloudessa on kestävyysongelma, jota ei ole saatu ratkaistua. Pitkällä aikavälillä julkisen talouden tulot eivät riitä kattamaan menoja. Vanhusväestön määrän kasvu lisää erityisesti terveydenhuolto- ja hoivamenoja. Lisäksi työikäisen väestön määrän väheneminen heikentää talouden kasvumahdollisuuksia ja siten julkisten hyvinvointipalvelujen ja etuuksien rahoitusta. Tuottavuuden kasvu pysyy hitaana tulevaisuudessa. Kehyskaudella on syytä kääntää katse julkisen talouden vahvistamiseen. Julkisen talouden vakauttaminen ja velkakestävyuden turvaaminen edellyttävät mittaluokaltaan riittävän suurta, kahden vaalikauden mittaista ohjelmaa. Mitään toimenpidettä ei ole syytä sulkea ennalta pois, sillä mittaluokaltaan riittävän suuren kokonaisuuden saavuttaminen edellyttää julkisten menojen ja rakenteiden sekä tulojen kriittistä tarkastelua, kasvua tukevia toimia unohtamatta.

Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan vaikutukset ulottuivat Suomen talouteen, mutta vaikutukset ovat osoittautuneet pelättyä maltillisemmiksi. Vuonna 2022 hallitus käynnisti mittavat varautumistoimet ja vuosiin 2022–2023 ajoittuvat kotitalouksien tukitoimet kohonneiden energiakustannusten johdosta. Talous kasvoi v. 2022 yli 2 %, työllisyysaste nousi ja työttömyysaste aleni. Toisaalta inflaatio kiihtyi yli 7 prosentin. Suhteessa edelliseen vuoteen myös julkinen talous vahvistui v. 2022 kriisistä ja varautumistarpeesta sekä erilaisista mm. energian hinnan nousua kompensoivista tukitoimista huolimatta.

Taloukasvu kuitenkin hiipui vuoden 2022 jälkimmäisellä puoliskolla, mikä pysäytti myös työllisyyden kasvun. Inflaatio hidastuu, mutta pysyy edelleen totuttua nopeampana v. 2023. Kehyskaudelle ennustettu taloukasvun hidastuminen heikentää verotulojen kasvua keskipitkällä aikavälillä. Samaan aikaan nopea inflaatio on kasvattanut menopaineita mm. indeksikorotusten myötä. Myös korkomenot ovat nousseet erittäin nopeasti.

Kuntien toimintaympäristössä on viime vuosina tapahtunut – ja tulee tulevinakin vuosina tapahtumaan – merkittäviä muutoksia. Jo pitkään jatkunut kuntien väestöllinen eriytymiskehitys on johtanut kuntien toiminnan ja talouden näkökulmasta hyvin erisuuntaisiin ja –asteisiin

muutospaineisiin. Suurissa ja kasvavissa kunnissa investointipaineet ovat kovat, kun taas pienissä kunnissa palvelutarve laskee ja palveluverkon sopeutus on vaikeaa. Hallituskauden aikana toteutunut sosiaali- ja terveystalouden uudistus on myös osaltaan tuonut näkyväksi kuntien meno- ja tulo- ja tulorakenteen eriytymistä. Vaihtelevat tulo- ja menorakenteet johtavat suuriin uudistuksen vaikutuksia tasaaviin rahoituselementteihin peruspalvelujen valtionosuudessa. Tämän seurauksena verotulojen ja valtionosuuksien painoarvot kuntakohtaisessa verorahoituksessa muuttuvat merkittävästi uudistuksen seurauksena. Valtionosuusennakoiden ja verotuloennusteiden uusimmat arviot ovat esitetty oheismateriaalissa.

Hallintokuntien kehys on seuraava:

- Hallintokuntien on huomioitava talousarvion suunnittelussa nollaraami -tavoite sekä talouden tasapainottamisvelvoitteet.

- Huomioitava: hallitusohjelman sekä kuntien tehtävissä tapahtuvat velvoitteet ja muutokset, kunta-alan sopimukseen sisältyvät palkankorotukset.

- Suunnitteluvaiheessa on kiinnitettävä erityistä huomiota vuosikatetasoon. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulo- ja menorahoituksen riittävyyttä.

Vuoden 2024 talousarviota suunniteltaessa lähtökohtana on nollaraami, tämä tarkoittaa mittavia leikkauksia kunnan toimintakuluihin sekä toteutettavien investointien kriittiseen tarkasteluun kunnan talouden tasapainotus huomioiden. Talouden tasapainottamistoimenpiteet kohdistuvat jo kuluvaan vuoteen.

Ohm. 120

TA24-laadintaohje

Esittelijä

Talous- ja hallintojohtaja Ronkanen Mirkka

Päätösehdotus

Kunnanhallitus merkitsee talousarvion laadintaohjeen tiedoksi ja päättää kunnan hallintokunnille annettavista talousarvio-ohjeista.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.